

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р **Иванка Василева Асенова**, преподавател в катедра
Психология на Философски факултет на Югозападен университет „Неофит
Рилски“, Благоевград

на дисертационния труд на **ЗЕБИДЕ ИБРАИМИ**

на тема: **„ВРЪЗКА МЕЖДУ ХАРАКТЕРИСТИКИТЕ НА ЛИЧНОСТТА,
САМОУВАЖЕНИЕТО И УДОВЛЕТВОРЕНОСТТА ОТ РАБОТАТА“**, за
присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше
образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално
направление 3.2 Психология, научна специалност 05.06.05. Педагогическа
и възрастова психология.

1. Общо представяне на докторанта и процедурата

Автор на дисертационния труд е Зебиде Ибраими, докторант на самостоятелна подготовка на обучение в катедра „Психология“ на Философски факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“, с научен ръководител доц. д-р Русанка Манчева.

Зебиде Ибраими е родена в град Тетово, Република Македония през 1985г. Тя е завършила бакалавърска, а впоследствие и магистърска степен по Психология в Държавния университет в Тетово. Понастоящем работи като асистент в катедрата по психология в Държавния университет в Тетово.

В периода на обучението си в Докторската програма по "Педагогическа и възрастова психология" към катедра Психология на ЮЗУ „Неофит Рилски“ Зебиде Ибраими участва в две международни научни конференции, един национален конгрес и една докторантска сесия.

Представеният от докторантката комплект материали на хартиен и електронен носител е в съответствие с Вътрешните правила за развитие на

академичния състав ЮЗУ „Неофит Рилски“ и съдържа всички изискуеми документи: дисертационен труд, автореферат, списък на 5 научни публикации по темата на дисертацията, и приноси от проведеното изследване.

2. Значимост и актуалност на темата на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд цели проучването на връзката между характеристики на личността, самоуважението и удовлетвореността от работата, т.е. посветен е на изследването на проблем, тясно свързан с мотивацията за трудова дейност – проблем традиционен, но и перманентно актуален. Докторантката обаче се фокусира върху изследването му конкретно при университетски преподаватели, работещи в държавни и частни университети в Република Северна Македония, което до този момент не е правено.

3. Обща оценка на дисертационния труд

Структурата на дисертационния труд отговаря на изискванията за написване на научен труд, представящ научно изследване. Общият обем на разработката е 127 страници, а структурата е класическа – увод, три глави, обобщение, заключение, приноси, литература и приложения. Използвани са общо 225 литературни източника на български, македонски и английски. Докторантката е онагледила текстовото изложение с 31 таблици, 14 графики, 2 хистограми и 3 фигури.

В увода докторантката накратко обосновава причините да се насочи към изследването на този проблем. В теоретичната част, представена във втора глава на ръкописа, Зебиде Ибраими последователно разглежда концептуализирането на личността, концептуализирането на конструкта самоуважение, основните теории за връзката „личност–работа“, концептуализирането на конструкта “удовлетвореност от работата” в

психологията и завършва теоретичната част с коментар на изследванията на връзката между характеристиките на личността, самоуважението и удовлетвореността от работата. Литературният обзор е обширен и информативен, детайлно представя основните психологични теории за проучваните психологични конструкти и и тяхната емпирична обосновка, и ясно очертава теоретичните предпоставки на дисертационното изследване.

Дизайнът на емпиричното проучване, представено във втора глава на ръкописа, очертава основните структурни компоненти, а именно цели, хипотези, изследователски задачи, описание на изследваната извадка. Описан е релевантно подбрани на целите на проучването изследователския инструментариум, включващ:

- 1/ Въпросникът за оценка на личността по Голямата Петорка;
- 2/ Скалата за самоуважение на Розенберг;
- 3/ Скалата за удовлетвореност от работата (The Job Satisfaction Survey, JSS);
- 4/ Анкетна карта за демографски данни.

Следващата трета глава представя резултатите от приложения математико-статистически анализ на получения голям по обем емпиричен материал. След текстовото и графично описание на статистическия масив от данни, в подглава «Дискусия», докторантката разгръща своите интерпретации на собствено получените резултати в контекста на доминиращите теоретични схващания и резултати от предходни подобни проучвания. Ясно се посочва кои от издигнатите хипотези се потвърждават и кои се отхвърлят. Следва „Заклучение“, в което Забиде Ибраими накратко обобщава получените резултати.

Приносните достижения на дисертационния труд са адекватно и коректно представени. Всъщност, цялостният експериментален дизайн на дисертационното изследване е дал възможност да се получат редица

резултати с приносен характер относно връзките между личност, самоуважение и удовлетвореност от работата конкретно при университетски преподаватели в Северна Македония, и относно ефектите, които полът и вида на университета (частен или държавен), оказват върху тези връзки.

4. Критични забележки и препоръки

а) Не са формулирани в отделна рубрика изводи от проведеното изследване.

б) Библиографията не е подредена по азбучен ред, което не само е грешно само по себе си, но и силно затруднява проверката на коректността на цитирането. Също така на много места в теоретичната част при споменаването на името на автор не се посочва в скоби, както е прието, годината на публикуване на цитирания източник (например, Крумболц на 15 стр; Питърсън, Симпсън и Риърдън на 16 стр.; Едгар Шейн на 17 стр.; Алберт Бандура на стр. 36; Edvin Lok на стр. 41 и др.).

в) Допуснати са някои граматични и стилистични грешки (напр. в 21,22,27 твърдение на Личностната скала „Голямата петорка“), явно поради това, че българският език не е майчин на докторантката, които обаче трябва да се коригират.

г) Препоръчвам основната хипотеза и 1-ва хипотеза да се формулират като твърдение (по подобие на 2-ра-6-та хипотеза), като се премахне въвеждащото „Предполагаме, че ...“

д) Не е необходимо в отделни подглави да се обособяват: 2.4. Определяне на променливите; 2.4.1. Зависима променлива; и 2.4.2 Независима променлива, при все че съдържат по едно изречение.

е) Първата подглава на Глава III. *Анализ на резултатите*, озаглавена 3.1. *Общи данни за изследваните лица*, е излишна, защото повтаря информацията от 2.5. Изследвани лица.

ж) В началото на подглавите на Глава III. *Анализ на резултатите* присъстват излишни теоретични въведения.

з) В голяма част от таблиците (11, 12, 14, 15, 17 и др.) текстът вътре и в легендата е на английски, а е правилно да е на български.

Недобро впечатление прави акта, че всички тези забележки са отправени в рецензията за вътрешната защита на дисертационния труд и явно не са взети под внимание и не са коригирани.

5. Автореферат

Авторефератът съответства на структурата и съдържанието на дисертационния труд и покрива изискванията за такъв вид разработка.

6. Заключение

В заключение ще обобщя, че Забиде Ибраими е осъществила достатъчно обемно изследване с приносен характер, което аргументира решението ми да гласувам, на докторант Забиде Ибраими да бъде присъдена научната и образователна степен „доктор” в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки. Професионално направление 3.2 Психология (научна специалност „Педагогическа и възрастова психология“).

17 септември 2020 г.

Рецензент:

/проф. д-р Иванка Асенова/